

De lezer treft er verschillende beroemde namen in aan, onder andere BARTHOLINUS, REAUMUR, CULLEN en BRODIE. Het middel heeft blijkens de tevredenheid der gebruikers uitstekende diensten gedaan, vooral van 1750 tot 1810, later minder. De critiek er op schijnt weinig gefundeerd te zijn, maar de physiologie was nog weinig ontwikkeld in de tijd van een der voornaamste critici, namelijk BRODIE (1811). De in 1767 opgerichte Maatschappij tot redding van drenkelingen, die als voorbeeld heeft gediend voor dergelijke instituten in het buitenland, heeft genoemd klisteer ijverig aanbevolen; dit boek is dan ook een loffelijk getuigenis voor deze maatschappij; dit wordt de schrijver van harte gegund.

TH. H. SCHLICHTING

J. F. FULTON, MICHAEL SERVETUS, *humanist and martyr*. 98 bl., geïll. With a bibliography of his works and census of known copies by M. E. STANTON. Herbert Reichner, New York 1953. Prijs: geb. \$ 8,50

Dit in een beperkte oplage van 750 exemplaren gedrukte, fraai geïllustreerde boek plaatst SERVET tegen de achtergrond van GALENUS en VESALIUS, en legt er de nadruk op, dat SERVET's doel bij de beschrijving van de op zijn naam staande ontdekking (de kleine bloedsomloop) niet zozeer was het geven van een nieuw physiologisch inzicht, dan wel een weergave van de gang der *spiritus*. Van grote waarde voor de historicus is de bibliographie van SERVET, die ongeveer de helft van het werk beslaat en het een blijvende plaats in de medische SERVET-literatuur waarborgt.

G. A. LINDEBOOM

Revista de la Sociedad Venezolana de Historia de la Medicina. Caracas 1953

Het nieuwe Venezolaanse tijdschrift voor de geschiedenis der geneeskunde *Revista de la Sociedad Venezolana de Historia de la Medicina* was vóór 10 jaar even boven de grond uitgekomen, maar is nu krachtig opgeschoten. In 1953 zijn drie afleveringen verschenen, tezamen 813 bladzijden tellend. De inhoud bestaat uit biographieën van VARGAS, BEAUPERTHUY, KLEIST e.a., herdrukken van documenten, geschiedenis van hospitalen enz. Het grootste artikel heet „Eponimias Anatómicas”. Het is geschreven door dr. RIVERO, en geeft in 350 bladzijden de namen en korte biographieën van artsen, naar wie organen, zelfs de kleinste, zijn genoemd. De zeer belangwekkende geneeskundige geschiedenis van Zuid-Amerika zal voorlopig nog voldoende stof voor dit tijdschrift opleveren.

De hoofdredacteur is dr. ALEJANDRO PRINCIPE. Het wordt uitgegeven te Caracas.

TH. H. SCHLICHTING

INGEZONDEN

EEN GEVAL VAN SYPHILIS VAN VOOR 319 JAREN

Dank zij dr. W. J. ASSIES te Dordrecht ben ik in staat nog een kleine aanvulling te geven op mijn artikel¹ over „Een geval van syphilis van voor 319 jaren”. Genoemde medicus was namelijk zo vriendelijk mij er opmerkzaam op te maken, dat de aanduiding „pocken” voor syphilis vroeger niet ongebruikelijk was: vandaar ook, zeide hij, dat de „eigenlijke” pokken in het Engels nog „smallpox” en in het Frans „la petite vérole” heten. Ik voor mij had de uitdrukking „pokken” in de acte van 24 April 1635 als een euphemisme voor een erger klinkend woord opgevat.

LITERATUUR

1J. J. BEYERMAN (1954) *N.T.v.G.* 98, 1379.

Dordrecht, 22 Juni 1954

J. J. BEYERMAN